

40

ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Законодателна комисия

П Р О Т О К О Л

На 30 януари 1991 г., сряда, се проведе следобедно заседание на Конституционната комисия. Заседанието бе проведено при следния

ДНЕВЕН РЕД:

1. Обсъждане на раздел от Конституцията - съдебна власт. Ръководител на подкомисията, разработваща проблемите на съдебната власт - г-н Любен Корнезов.

Към протокола се прилага списък на присъствувалите.

Заседанието бе открито в 14,30 часа и ръководено от председателя на Конституционната комисия г-н Гиньо Ганев.

- 0 -

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Имате думата. Има думата г-н Мулетаров.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Самото ръководство реши да се предоставят по възможност колкото се може повече проекти и ако ние при наличието на 11 проекта и на предложенията, които имат Върховният съд, Главна прокуратура и Министерството на правосъдието, тръгнем само по този, който е представен за експертите и игнорираме дори и този, който е на работната група за главата за съдебната власт, то тогава аз смятам, че опростяваме нещата неоснователно. Напротив, сега е момента, в който трябва да чуем най-широко и всички възможни идеи, за да можем да се ориентираме към това, което е най-рационално и да го възприемем.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Мулетаров, това да не звучи като отрицание на идеята. Даже ако се водите само от този проект, или само от проекта на г-н Вълканов - в същото време към дадения текст ще се говорят други идеи. Това е мисълта.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Безспорно е, че той ще има разрешение но той няма да е единствен.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Разбира се.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Аз искам да се спра на няколко момента, които ми се струва, че би следвало и бихме могли да получим някакво приближаване на позициите по тях.

Първият въпрос, който аз предварително поставих, това беше за така наречения конституционен съд. Аз съм убеден, че няма кога и къде другаде да се обсъжда въпроса за конституционния съд, освен тук, при обсъждането на въпросите на съдебната власт. Идеите са три - едната е да не съществува самостоятелен конституционен съд. Другата е да съществува, но като част от съдебната система. Третата е да съществува като самостоятелен, независим орган за конституционен надзор, най-общо казано.

Има и едно отклонение в проекта на БЗНС като е отредено самостоятелно място на конституционния съд и е предвидено той да извършва правораздавателна дейност, тоест, да търси наказателна отговорност за престъпления, извършени от президента, членовете на правителството, народни представители и от самите членове на конституционния съд. Тоест, на него вече се предоставят едни функции, които, според мен, надхвърлят рамките на един конституционен съд и надали някой е имал намерение първоначално, при създаването на такъв орган, да му приписва такива функции. Въпреки това, в проекта на БЗНС, той е обособен в самостоятелна глава. По идеите. Аз смятам, че така, както е предложен в шесте или седемте законопроекта, проекти за Конституция, конституционният съд правилно е отделен в самостоятелна глава, а не в главата за органи на съдебната власт. Ние не можем да покрием неговите функции, да ги изравняваме с тези, които са предвидени за останалите съдебни органи, защото той има една специфична, особена роля, която се отличава коренно от процесуалните правомощия на останалите правозащитни, или най-общо казано, съдебните органи.

Смесването му и включването му в тези органи, според мен, ще бъде неправилно. Друг е въпросът, ако се възприеме идеята тази дейност да се осъществява от специален състав, отделение на Върховния касационен съд.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Или от пленума.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Да, или от пленума, но от Върховния касационен съд. Това вече измества въпроса за самостоятелно съществуване на такъв конституционен съд. Моето лично мнение е, че такъв съд трябва да съществува, че той трябва да бъде в самостоятелна глава и че неговите правомощия в никакъв случай не трябва да надхвърлят рамките на контрол за конституционна съобразност и отменителни действия при неконституционно съобразните актове, независимо от кого са издадени.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Как "независимо от кого"?

СПАС МУЛЕТАРОВ: От Министерския съвет нагоре, разбира се. И сега, по нашата действаща конституция ние нямаме такъв контрол върху Министерския съвет, естествено, върху Народното събрание като законодателен орган.

Вторият въпрос, който се постави тук и който стои, това е въпросът за съдиите.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Един момент, г-н Мулетаров, Вие смятате този конституционен съд като част от общата материя (тази) или не?

СПАС МУЛЕТАРОВ: Не. Самостоятелна глава, предвидена в Конституцията, обособен отделно, тъй като иначе той се изравнява по правомощия и функции със съдебните органи, а той не е такъв. Това не е съдебна власт, не е втора съдебна власт.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Щом не създава закони...

СПАС МУЛЕТАРОВ: Г-н Грозданов, Вашето мнение досега не се подкрепи от никого от комисията, така че няма защо да спорим тук.

Вторият въпрос е назначаемостта и изборността на съдиите. Второ: от кого да се извършва това? От там възниква и третият подвъпрос - изборността и назначаемостта на председателя на Върховния конституционен съд и на главния прокурор, респективно на прокурора при Върховния конституционен съд. Аз приемам понятията така, тъй като не искам да навлизам по това, което вече е преобладаващо мнение за наличието на тристепенното съдебно производство - конституционен съд, апелативен съд, областни съдилища, респективно общински, районни и т.н.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: За административното правосъдие?

СПАС МУЛЕТАРОВ: Ще се спра. Какво смятам? Ние имаме една система, която се отличава от всички досега, така наречени "социалистически страни". Никъде, доколкото ми е известно, в бившите социалистически страни съдиите не се избират от нашия-висшия орган на държавната власт - законодателния орган на Народното събрание, повтарям, доколкото на мен ми е известно. Това не беше направено случайно. Аз мисля, че г-н Ганев също е в течение и съпричастен на тази идея и тя беше именно да се издигне самостоятелността и независимостта на съдиите. Въпреки че тук се хвърлят упреци за военно-административния отдел и за неговото участие при назначаването на съдии и прокурори, идеята за избирането на съдиите от Народното събрание беше да се отнеме влиянието им от местните партийни органи, тоест, те да не зависят при избора си от тях. Друг е въпроса доколко тази идея беше реализирана практически.

ПЕТЪР БЕРОН: Самото Народно събрание беше партиен орган.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Да. Говорим за принципа. Ние имаме вече една даденост, която и сега Народното събрание осъществява. Въпросът стои - можем ли да приемем, че тази форма е по-демократична, или тези, които я предлагат, са по-демократични от съществуващите? Вотът на народните избраници определя и избира тези... Друг е въпросът кой ще ги предлага.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Това трябва да се урежда.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Да, това трябва да се уреди, защото сега не е уреден. Дали комисия на самото Народно събрание, дали Висш съдебен съвет, дали Президентството - това е отделен въпрос. Според мен, ние трябва много сериозно да обмислим тази най-демократична идея за пълна независимост, защото иначе, ако се назначават от президента, ние не можем да приложим принципа, че който назначава, уволнява, премества или повишава един орган, се появява в зависимост по отношение на назначавания.

Веднага искам да вмъкна - не мога да възприема в никакъв случай идеята, която е залегнала в проекта, който сега разглеждаме, че министърът на правосъдието трябва да предлага кандидатурата на главен прокурор. Това за мен изобщо е абсолютно недопустимо като се има предвид, че главният прокурор с нищо не е зависим от независимия съд. Напротив, колкото е независим съдът, толкова е независима и прокуратурата като институцията

в единната съдебна власт, толкова трябва да бъдат независими и следователите. Ето защо, аз подкрепям идеята и това ще отстоявам и в нашата подкомисия - ние този проект, тази даденост, която съществува, да обсъдим - за пълна изборност на председателя на Върховния съд, на главния прокурор, респективно на прокурора на конституционния съд и прокурорите от Народното събрание.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Всички?

СПАС МУЛЕТАРОВ: Всички.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: И от горе до долу?

СПАС МУЛЕТАРОВ: От горе до долу.

Кино Лазаров разви идеята за еднаквост в органа, който избира. Аз споделям тази идея напълно. В никакъв случай когато ние отделяме една самостоятелна, независима власт, не може да имаме различие при формирането на нейния състав - един да се назначава, друг да се избира, един от единия орган, друг - от друг орган, защото пак ще се върна на примера, който посочих: това е една от гаранциите за известна зависимост и затова се противопоставям на идеята, която беше лансирана в становището на Върховния съд и на Главната прокуратура, главният прокурор да назначава прокурорите. Нали искат да бъдат независими?

Каква е гаранцията, че те ще бъдат независими, ако една личност, главният прокурор, ги назначава, уволнява, повишава и премества?

Зависимостта веднага е поставена в зависимост от конкретното желание на този индивид, на този ръководител. Моето становище в този смисъл е, че отиваме към следователите, но нарочно не се спрях на тях. Защо? Аз не съм убеден, че трябва да възприемем тази съществуваща у нас до 1948 г. (френската система) за съдии-следователи. Щом съдията е следовател, той придобива статут на съдия и тогава възниква въпросът кой ще бъде неговият ръководен орган и на кого ще е подчинен. Може ли прокурорът тогава да упражнява процесуалните правомощия, които има сега, по отношение на следователя, по отношение на съдия-следователя, след като той е непосредствен орган на самия съд. Така беше.

За да приключа по тази тема - аз споделям идеята, която трябва много сериозно да обмислим - дали не можем в рамките на единната съдебна власт, ние да обособим трите специфични структури на предварителното производство, следствието-прокуратура и съдът, без да се накърнява с нищо тя като единна, но вътре, в рамките на нея да си имаме една обособеност. В какъв смисъл?

Избрани от Народното събрание или евентуално от друг орган главен прокурор има определени ръководни правомощия, методологически, над всички прокурори в страната, тъй като иначе прокурорът в апелативния съд, прокурора в конституционния съд и прокурора в окръжния съд, ще действа сам за себе си, той ще упражнява практиката на съдилищата и ще се прекъсне тази вертикална линия дори да изключим подчинеността ѝ.

От друга страна, ние сме изправени пред угрозата отделният прокурор да извършва действия, които не могат да бъдат отменени от никого, освен да бъдат под контрола на съда. Защо да допуснем съдът да се занимава с един въпрос, който при една по-ранна фаза, самият по-висшестоящ прокурор може да отмени тази незаконосъобразност и тя да не стига до съда? Без да се отрича правото на съда да върши това...

Така, че в същия смисъл аз поставям въпроса и за следствието. Няма пречки в рамките на тази единна власт да си има някакъв отговорен, ръководен институт (макар и едно лице), който да отговаря за самото следствие и това да бъде обособено самостоятелно в рамките на съдебната власт. То да бъде с единно методическо ръководство, с процесуално ръководство (не към прокуратурата). Не може в единна власт един орган да бъде към друг. И затова се противопоставям следователите да бъдат съдии-следователи, както и следователите да бъдат към прокуратурата, в рамките на съда. Трябва да търсим и изградим свободна, самостоятелна структура, в рамките на единната. За мен това е една от трудностите. Лично мое мнение е, че ако отидем към такова решение, то ще бъде съвсем правилно и ще даде действително пълната независимост на всеки орган от единната съдебна система.

Третият въпрос, който искам да споделя е за военните съдилища и прокуратури. Този въпрос беше третиран и в бележките на г-н Корнезов. Той си направи труда да провери в другите конституции и се установи, че почти всички държави в Западна Европа и по-специално всички държави на НАТО имат военни съдилища. Нашите съседки Гърция и Турция имат военни съдилища, които действуват и в мирно време. Не искам да обосновавам спецификата на военните съдилища, тяхната сложност, материята, с която боравят, уставите, с които се занимават, но досега не съм чул аргументи защо се предлага да не съществуват военни съдилища и прокуратури. Може би да са основателни, но ние не сме ги чули.

Щом няма убедителни аргументи аз смятам, че не трябва да се отказваме от това, което половин Европа притежава и което е утвърдено в нашата практика.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: У нас откога има военни съдилища?

СОНЯ МЛАДЕНОВА и много гласове от залата: Още от началото, откакто съществуват, от Търновската Конституция, от първите съдилища...

СПАС МУЛЕТАРОВ: И накрая, искам да се спра (аз вече споменах, няма да коментирам това производство, нямам различия от общите принципи, друг е въпросът за някои детайли) става дума за това, че ако ние приемем, че ще има апелативен съд - колко ще бъдат и какви ще бъдат седалищата му в страната (това ще го реши един устройствен закон и затова не искам да се спирам), но аз споделям изцяло идеята на Кино Лазаров, действително който се е запознавал с историята на нашия административен съд и негово административно правораздаване, може да бъде очарован от едно перфектно, законосъобразно, конституционно съобразно правораздаване, което конкурира западната система, която сега съществува, и тогава.

Друг е въпросът от прагматична гледна точка (в тази насока съм съгласен с опасенията, които изпитва и министърът Пенчо Пенев) дали ние сме в състояние сега да създадем. Аз мисля, че прагматичната страна трябва да изоставим сега, Конституцията би следвала... Ако Конституцията се убеди, че това е най-правилното, най-необходимото и с оглед на бъдещето (ние говорим, че отиваме към бъдеща демократична и правова държава) вие знаете, че когато започнахме тези промени, това бяха двата термина, които най-много употребявахме - правова и демократична. Правова и държава без изцяло развита правна система, с всички форми, не може да бъде такава, каквато искаме. Друг е въпросът, че ако създадем, ние можем със закон, който задължително трябва да създадем, докато някои норми от Конституцията могат да се прилагат без закон, съдебна система не може да съществува без закон, ние можем с един закон да решим едно по-късно, или първоначално обособяване на отделение към Върховния конституционен съд, който в последствие да прерасне във Върховен административен съд, но аз поначало споделям идеята за самостоятелен административен съд.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви. Аз не проследих мисълта Ви кой да предлага, евентуално, съдиите за избор във вашето разбиране?

СПАС МУЛЕТАРОВ: Според мен, съдиите трябва да се предлагат от Висшия съдебен съвет пред Народното събрание. Това е органът, който ще се занимава с дисциплинарните проявления, той ще се занимава с назначаванията, преместванията... - това е една огромна дейност, която министърът не върши и не може да върши и никой не предлага да върши.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Сега събираме някаква група (тя е именно някаква) от всякакви хора (уважавам професията им), но в една вътрешна зависимост и те предлагат да издирят съдии. Това никак не върви добре сега.

Има думата г-н Любен Грозданов.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Имаме една реплика към г-н Мулетаров. Аз не съм съгласен и ми се струва, че г-н Мулетаров греши. Господин Мулетаров неправилно схваща отношението между съд - прокурор съд - следовател, прокурор - следовател в рамките на единната система. Отношението между отделните степени прокурори си остава йерархическо отношение. Йерархия по вертикалата, така както е сега. Отношението между следователите, така както е сега - също по вертикала, то остава йерархическо отношение. Отношението между съд и прокуратура, съд - следовател е инстанционно отношение отношение, което се изразява само чрез обжалване по съответния ред действие на прокурор, действие на следовател. Ето защо, тези опасения, които г-н Мулетаров изрази, не са основателни. Прокуратурата не губи своята физиономия като автономна. Малко бледо е дори да се каже "автономно ведомство" в рамките на единната система. Тя си е напълно самостоятелна в единната съдебна система. Затова от неговото изказване аз стигам до такъв извод, че едва ли не като се включи следствието и прокуратурата единната система, прокурорът едва ли не става съдия. Съдията следовател като получи наименованието "съдия-следовател" едва ли не става съдия. Те не са правораздавателни органи. Прокурорът и съдията следовател неправораздават, но това не дава основание да бъдат извън съдебната система. Правораздаването се извършва само от съдебните състави, от съдиите и затова извод за назначаването на прокурорите ... Няма никаква пречка прокурорите да се назначават както сега от главния прокурор, а съдиите ...

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Тук не става дума за пречка, а става дума за това кое е по-добро. Пречка няма.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: По-оперативно и по-ефективно ми се струва, че е както сега се назначават - от Главна прокуратура, от главния прокурор, а съдиите могат да се избират от Народното събрание....

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Използвайте репликата за странични цели.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Извинете.

ПРЕДС. ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Имате думата г-н Джамбазов.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Уважаеми членове на Конституционната комисия, искам предварително да привлека вниманието ви върху три, според мен, предварителни въпроси. Четейки няколкото варианта които можах да намеря, до които можах да стигна, стигам до извода, че като че ли няма единна философия за създаването на конституцията. Имам предвид нещо много по-семпло. Каква конституция смята Конституционната комисия да разработва? Конституция, така наречена "кратка", в която ще се съдържат само основни принципи и решения на основни проблеми, нещо, примерно, от типа на американската, или конституция по-детайлно, с разработка по-подробна на всички въпроси, които ние, комисията, смята, че трябва да намерят място?

Струва ми се, че ако има яснота по един такъв въпрос, това би улеснило и подхода ни в момента, в дискусиата при определяне обхвата на раздела, отнасящ се до съдебната власт.

Това е едното.

Второто, което според мен, трябва и заслужава да бъде изяснено, аз искам да почерпя аргумент от онова, което г-н Грозданов преди обяд каза, не бива да се смесва съдебна власт с правораздаване. Аз поставям обратния въпрос: някой от нас наясно ли е какво значи съдебна власт? Има ли разлика между съдебна власт и правораздаване? Задавам въпроса, тъй като г-н Грозданов изходи от предпоставката, че това е ясно, няма съмнение и постави въпроса защо го бъркаме. Аз ще си позволя да отнема няколко минути от вашето време и да ви кажа, че в Конституцията на Република Италия, глава IV "Магистратура", чл.101 отъждествява съдебната власт с правораздаването. Заедно с това определя кой правораздава и казва: "Осъществява се от редовни съдии, чийто длъжности са учредени и се регулират от нормите на съдоустройството". Толкова.

Има и един текст, който се отнася не за съдии - това е един абзац от чл.107, в който е казано: "Прокуратурата се ползува от гаранциите, установени за нея, т.е. специално за нея, от нормите на съдоустройството, докато в същия член 107, в предишните абзаци се регламентира обстойно статута и гаранциите на магистратите - съдиите.

Конституцията на Федерална република Германия: раздел IX "Правораздаване", чл.92 казва: "Съдебната власт е поверена на съдиите. Тя се осъществява ..." и се изброяват съдилищата.

Конституцията на Франция, раздел VIII за съдебната власт, чл. 64: като казва, че президентът на републиката е гарантът за независимостта на съдебната власт, говори специално за съдиите и че техният статут се определя с отделен закон и че те са несменяеми.

Република Гърция, чл.87, раздел V "Съдебна власт": "Правораздаването се извършва от съдилищата." Няма никакво друго въстъпление в тази глава. "При упражняване на своите задължения съдиите се подчиняват единствено на конституцията и т.н.

Испанската е още по-конкретна, чл.117: "Съдебната власт произтича от народа и се осъществява в името на краля от съдии и членове на съда, представляващи тази власт, които са независими, несменяеми, отговорни пред закона и подчинени само на закона.

Понеже ще се спра и на въпросите за прокуратурата, ще си позволя да прочета и чл.124 от същата конституция, текстът, който е посветен на прокуратурата. Там се казва: "Прокуратурата, без ущърб на функциите, предоставени на други органи, има за задача да съдейства за осъществяването на дейността на правосъдието, в защита на законността, на правата на гражданите и на обществените интереси"

И последно (извинете ме, че толкова дълго време ви занимавам с това) конституцията на Федеративната държава Бразилия. Взел съм това, което е публикувано в едно доста обемно томче за конституциите. Там е казано, в чл.92, гл.III "Съдебна власт": "Органи на съдебната власт са (и се изброяват 7 вида съдилища, да не губя времето да ви ги казвам)"

Давам ви тези примери, защото аз изхождам от позицията, че съдебната власт е равна на правосъдието и не е нищо друго, освен правосъдие. Съдебната власт може да бъде по мое убеждение осъществявана само в рамките и в течението на съдебния процес и никъде другаде. Ето защо, аз смятам, че носител на съдебната власт може да бъде само съдията, никой друг - нито прокурорът, нито съдията-следовател могат да бъдат носители на съдебната власт. Те могат да имат определени прерогативи, те трябва да

имат статут, равен на съдията, но статут още не значи съдебна власт.

Защо смятам, че това е така? Защо специално аз възразявам на тезата, която е залегнала в основата на проекта, подготвен и представен от Върховния съд и Главната прокуратура? Господа, представете си как би изглеждал нашият съдебен процес, когато ще застанат в съдебната зала един съдия, който ще е носител на съдебната власт в нейния пълен обем, отдясно от него (примерно казано) ще застане прокурорът, който също така ще бъде носител на съдебната власт и ако вие определите, че той трябва да бъде носител на такава власт, аз смятам, че тя не може да бъде раздробявана. Той не може да бъде носител на част от съдебната власт а отляво застане адвокатът с гражданина, чийто интереси той ще защитава. Аз се питам, това равнопоставяне в съдебния процес ли ще бъде? Как ще се почувствува нашият гражданин зад закрилата на един адвокат, който въобще няма никаква власт срещу две институции, облечени в бронята на съдебната власт? Чисто от практическо гледище разсъждавам по този въпрос. Нали правосъдието, в последна сметка има за задача да защити правата, законните интереси на гражданина преди всичко?

Определяйки по този начин носителите на съдебната власт, ние поставяме в (да не кажа), но в твърде онеправдано положение гражданина, защото той прибегва до адвокатската защита, а адвокатската защита се оказва, че няма никакви властнически правомощия, няма такава подплата.

Да не говоря и за други неща, които произтичат от едно такова овластяване или допускането на два представители на една и съща власт в един и същи процес. Съдебният процес, от друга страна, не допуска конкуренция. Съдията е единственият и абсолютен господар в съдебния процес. Там не може да има конкуренция, за разлика от пазарните отношения извън съдебната зала.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Имам предвид преди всичко принципа на самостоятелността и равнопоставеността на властта. И в този смисъл ми се струва, че този проект, който е изготвен от групата експерти, би трябвало да внесе яснота. Там само е декларирано, че съдебната власт е равнопоставена или независима, беше изразът, не мога да се сетя в момента, но веднага изниква въпросът по отношение на какво, по отношение на кого и защо. Това са неща, които, струва ми се, трябва да намерят отговор в редакцията на един такъв текст. Въпросът за независимостта на съдебната власт се определя, преди всичко според мен, тук ще си позволя да се позова и на резолюцията на Седмия конгрес на ООН по превенцията на престъпността, приета в Милано през 1985 година и утвърдена през същата година от Общото събрание на ООН със специална резолюция, така наречените Основни принципи за независимостта на съдията. Ние и досега и в Конституцията, и в съдебното, ако мога да използвам този неточен израз, законодателство сме прокламирали, имаме го декларирано, независимостта. Целият проблем е в гаранциите, които трябва да бъдат създавани. И тези гаранции, мисля, че и в двата проекта, на които в момента обръщаме внимание - и на подкомисията към вашата комисия, и на групата експерти, не са дадени достатъчно добре. Защото главната гаранция, мисля, че един колега обърна вече внимание на това, е несменяемостта на съдията.

Трябва да ви кажа, че съм имал много срещи с колеги извън нашата страна и когато разговаряме за гаранциите първото нещо, което питат е дали нашите съдии са несменяеми. Когато аз им отговаря, че те се избират за определен срок от Народното събрание те само махат с ръка и повече не разговарят по този въпрос. Може би сте прочели в пресата в момента има една група от специалисти, 7 от които са от САЩ, 1 от Германия, 1 от Франция и провеждаме семинар за независимото правосъдие. Вчера имах разговор с тях три часа и половина по тези въпроси. Те отново поставят нещата така, че ако искаме да имаме независимо правосъдие трябва да имаме три неща - първо, несменяемост на съдиите, второ, да избегнете изборът им от парламента, защото всеки парламент във всяка държава на света е най-политизираното учреждение, и третото, да се преборите, да издействувате самостоятелен бюджет на системата или на властта, или както искате го наречете. Това са трите постолата, върху които се смята, че се крепи независи-

мостта на съдебната власт и на съдебната система.

По мое убеждение, аз успях да прегледам тези проекти, нито един от тези три постолата не е достатъчно добре разработен. Струва ми се, че в това отношение, би следвало да се поработи повече. Във връзка с това искам да привлека вашето внимание на обстоятелството, че днес с подготовката на този проект за конституция ние няма да открием нови земи, нови територии. Ние имаме исторически опит, имаме и дългогодишна практика също на разделение на властите, макар и не във вида, в който съществува в различни европейски страни. Но, така или иначе, имаме известен опит и ми се струва, че трябва да го използваме достатъчно добре.

В нашето съдебно законодателство, ако искате и в Търновската конституция, сме имали въпросите и за самостоятелното бюджетиране на съдебната власт, и дори имаме изричен текст в Конституцията, че заплатите на съдиите се определят с особен закон...

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: От Народното събрание.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Щом е със закон. Народното събрание е, което гласува закони.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ГИНЬО ГАНЕВ: Искам да помоля г-н Джамбазов, толкова солидно развивате тези принципи, да обобщавате мисълта си към идеи, които искате да предложите, защото иначе дискусиата става много пръсната. Освен Конституцията и дискусиата трябва да е кратка.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Съгласен съм. Тъй като нямате още концепция аз затова говоря.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ГИНЬО ГАНЕВ: Имаме концепция. Ще Ви кажа точно, щом ме питате. Тази конституция не трябва да бъде кратка, не трябва да бъде дълга, тя просто трябва да бъде по-кратка.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Очевидно, концепцията е много точна. Във връзка с това аз напълно подкрепям идеята съдиите да бъдат назначаеми, а не изборни, за неопределен срок или по-точно със срок до навършване на възраст и стаж за пенсия. Аз имам особено мнение по въпроса на каква възраст трябва да бъдат пенсионирани съдиите, но тъй като това е детайл, трябва да бъде дискутиран отделно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ГИНЬО ГАНЕВ: Въпросът е кой да назначава.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Ще се спра и на това. Искам отново да привлека вниманието ви на това, което вече е било у нас. У нас е съществувал Висш съдебен съвет. Назначението, повишаването и преместването на съдиите е ставало по следния начин: областните съдилища са правили списъка на тези лица за всички районни и тогавашни околийски съдилища на територията на областта. Апелативните съдилища са систематизирали предложенията на областните съдилища от района на апелативния съд и други апелативни съдилища са внасяли своите предложения във Висшия законодателен съвет. Тоест, самата система се издига и представя кандидатурите във висшия съдебен съвет. Той съставя списък от лицата, в който определя до три кандидата за една длъжност. Президентът, преди е бил министърът на правосъдието, а не князът, сега се предлага президентът и аз приемам това, назначава, но да няма право да излиза от границите на тези три кандидатури. Тоест, предложението на Висшия съдебен съвет е задължително за президента. Той само издава документа. Мисля, че по-голяма гаранция от това за независимост на системата като цяло няма. Когато говорим за някаква самостоятелна съдебна власт не бива да ни боли толкова, че президентът няма да има право на избор. Това е моето становище за начина на назначаването и на съдиите и срока. Нито прокуратурата, нито прокурорът, нито следствието е власт. Затова акцентирах, че носител на съдебната власт е съдията.

Що се отнася до административното правосъдие аз изцяло подкрепям колегите, които предложиха създаването на самостоятелно административно правосъдие. Друг въпрос е имали нашата страна финансови възможности да издържа една цяла система или само един, дали ще го наречем, върховен или ще бъде само административен съд, независимо и от трудностите, за които стана дума и от министъра на правосъдието за кадрите, които ще са необходими за този съд. По мое разбиране заради тези трудности не бива да осакатяваме системата.

По въпроса за конституционния съд. Искам отново да привлека вниманието ви върху конституциите на западноевропейските страни, публикувани в този сборник. Тук някои колеги се смущаваха от това, че като ще бъде съд, трябва обезателно да бъде към съдебната власт. Като ще се произнася като съд, той не може да бъде другаде освен в съдебната зала. Колеги, ако сте обърнали внимание, в цяла Западна Европа се казва "Конституционен съд",

но никъде, освен в Германия, този съд е в раздела "Съдебна власт". Навсякъде другаде, без изключение, е извън раздела "Съдебна власт". Наименованието не бива да ни смущава.

Дори искам да почерпя един аргумент от предложението на Върховния съд. Забележете, Върховният съд иска Конституционният съд да бъде съставен от представители на трите власти, а го слага като част от съдебната власт. И аз питам: на какво основание вие ще експлоатирате останалите две власти? Няма логика в това.

Само искам да отбележа, че лично аз нямам готовност за редакция по конкретни текстове, тъй като вариантът на работната група беше даден днес и физически нямах възможност да направя това. Но, ако комисията се обедини около единия, или евентуално около двата проекта, бих могъл да направя своите бележки.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря Ви много. Има думата г-н Живко Миланов.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Аз съм участник в разработката на експертния проект, поради което не вземам отношение по него. Искам само да споделя едно разбиране и да ви обърна внимание на обстоятелството, свързано със съдебната система.

Не случайно експертната група настояваше този въпрос предварително да бъде поставен за разглеждане, защото тази система, погледната отвън тиха и спокойна, таи в себе си много сериозни вътрешни противоречия и нерешени проблеми. Това е така по проста причина, че макар и досега да се наричаше съдебна система тя не беше система. Това е защото една част се избираше от Народното събрание, втората се формираше по други принципи, третата беше подчинена на Министерството на вътрешните работи и т.н. Това бяха различни органи, които осъществяваха дейности - близки или насочени към една и съща цел, но това не беше система и оттам имахме много беди. Сега трябва да се изгради система. Именно тези досегашни структури, досегашни традиции в работата и в организационните връзки създават трудности. Не може, според мен, една система да бъде единна, ако се състои от три или четири самостоятелни подсистеми. Всяка система има някакъв център, има някаква главна ос, около която се завъртат останалите и те имат своя йерархическа или функционална връзка и структура. И тук г-н Джамбазов ме улесни в това отношение, че именно съдът, онези органи, които осъществяват правораздаването, са главната ос на съдебната власт и всички останали са функционално свързани

с тази власт или имат определени задачи във връзка с нейното осъществяване. Така че трябва да разглеждаме и прокуратурата, и следствието, свързани с тази власт, и да търсим неговото място. Същевременно има няколко служби, които тук съвършено вярно сутринта колегата Стоилов постави въпроса, които също трябва да бъдат свързани със съдебната система. Това са съдебната милиция, нотариатът, дори трябва да се помисли и за местата за изтърпяване на лишаването от свобода къде да бъдат, за да се формира действително система. Това е главният въпрос. Както виждате, всички останали въпроси, които бяха дискутирани, са преодолени. Ние лесно можем да намерим решение по тях, но този въпрос има, както се очертаха, няколко взаимноизключващи се предложения. Трябва да търсим тяхното решаване.

Предлагам накрая, като завършим, да се формира някаква група от представители на различни течения и да търсим принципиално решение, а не компромисно, само за да удовлетворим всички желания. Принципиално да изградим една съдебна власт на базата на действително единна система.

Благодаря.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ГИНЬО ГАНЕВ: Други мнения? Има думата Чудомир Големинов.

ЧУДОМИР ГОЛЕМИНОВ: Благодаря, г-н председател. Искам да направя няколко бележки. Днес получих материалите и бях уведомен в 10 часа за това заседание. Предварително няха възможност да направя по-конкретни проучвания и да направя конкретни предложения. Виждам, че на това заседание се обсъждат принципни въпроси, изходни позиции във връзка с формирането на този така важен раздел на Конституцията, посветен на съдебната власт.

Според мен е нужно да се очертаят три основни изходни момента при редакцията и съставянето на този раздел на Конституцията. Първата изходна позиция е да се подчертае особено ярко тук принципът на разделението на властите, тъй като именно неспазването или погазването на този принцип преди беше за сметка, главно, на съдебната власт. Дори и да прозвучи в порядък на по-общ принцип, в началото като изходна позиция това заслужава да бъде отбелязано. В този смисъл споделям някои положения от проекта на експертната група, а така също и на подкомисията, която обсъждаше главата за съдебната власт.

На второ място, струва ми се, втората изходна позиция трябва да бъде (като идея, на която да са подчинени конкретните разпоредби) повишаване ролята на съдебната власт. Подчертаването на принципа за разделението на властите не е достатъчно, за да запълним този вакуум, който съществуваше в нашето общество и съществува, а именно нихилизма по отношение на съдебната власт. Много приказки изприказвахме и приказваме за това, че ще бъдем правова държава, че трябва да бъдем правова държава и пр., но няма съмнение, че сърцевината, един от основните моменти, на правовата държава това е авторитът на съдебната власт. Струва ми се, че този авторитет е силно принизен, а и понастоящем той не е в необходимата степен издигнат.

Третият принципен момент във връзка с редакцията на този раздел, защото конкретна редакция се прави по-лесно, ако имаме очертана линия, принципни, изходни положения, трябва да бъде проблемът за обхвата на съдебната власт. С основание този въпрос доминираше в изказванията на редица колеги, които тук взеха думата. По този въпрос аз искам да запазя известна резерва.

Вярно е, четох и аз конституциите, когато въпросите се обсъждаха от подкомисиите, че съдебната власт в посочените от г-н Джамбазов конституции се отъждествява с правораздавателната власт, с функцията на съдилищата. Мисля, че ние сме улеснени от обстоятелството, че готвим (последни от всички тези, които вече са обективирали своите концепции за конституционното право и конституцията) конституция и имаме възможност да погледнем малко по-широко в това отношение. Съдебната власт не може да бъде истинска власт, не може да бъде силна власт, ако се сведе само до традиционния граждански наказателен съд. Съдебната власт не може да функционира, колкото и голямо доверие и желание да имаме, с усилията само на съдиите. Без прокурорите, без останалите участници в реализацията на съдебната власт, силна съдебна власт не би могла да се получи.

Разбира се, аз вземам предвид съображенията, които бяха изтъкнати от г-н Джамбазов, и мисля, че в това очертаване на по-широкия обхват на категорията съдебна власт не трябва да забравяме в стремежа си, че относително голямата тежест, сърцевината се пада на съда, на съдиите. Но, това в никакъв случай, не трябва да води до нихилизъм по отношение на другите участници в реализацията на тази съдебна власт.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ГИНЬО ГАНЕВ: Може ли по-конкретно, защото тези идеи са обсъждани много, г-н Големинов, и всеки от нас е правил сам за себе си това. Да видим към Конституцията какво смятате Вие, че трябва да се приобщи в тези Ваши разсъждения, кое да се отклони.

ЧУДОМИР ГОЛЕМИНОВ: Г-н Ганев, аз казах, че е много по-лесно редакционно да се каже. В чл. 80, ал. 1 от проекта, който обсъждаме, го споделям и това всъщност са съображения в подкрепа на конкретно разрешение, което се дава. Вземам отношение по спорни въпроси, които се очертаха тук. Ако това е излишно, мога да го спестя.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ГИНЬО ГАНЕВ: Не, не е излишно.

ЧУДОМИР ГОЛЕМИНОВ: Както виждам редакцията не е предмет на обсъждане. Вторият въпрос, по който искам да взема отношение, и с това да приключа, е за съотношението между правораздаване и специализирани съдилища. Това също е въпрос на конкретни текстове, но ако трябва ще посоча. Става дума за чл. 83, ал. 2 от проекта на експертите. Аз споделям идеята за такъв текст за определен вид дела и на други специализирани съдилища и именно, продължавайки тази си мисъл по принципния въпрос, че ако не можем да сведем съдебната власт само до традиционен съд, то правораздаването също, на свой ред, не можем да сведем само до традиционния граждански наказателен съд. Не е нужно тук да правя литературна екскурзия. Аз също имам сравнителни данни, за да ви покажа тенденцията, например, в област, в която съм се занимавал и работя - в областта на стопанските спорове, на търговските спорове.

Тенденцията е, че в редица европейски и неевропейски държави за търговските спорове, за търговските дела съществува специализирано правораздаване. Във Франция съществува търговски съд в общата правораздавателна система. В САЩ също има, в Япония сега с оглед на строителството и транспорта също има. Дори ги наричат арбитражни институти. Не е нужно да правя тези подробни сравнителни данни, за да подчертая, че, според мен, още повече при наличието на едно търговско законодателство, което се създава у нас сега или ще бъде формирано в лицето на Търговския закон, се оправдава наличието на търговски съдилища. Аз не pledирам да се запази досегашната система на Държавния арбитраж, който се занимаваше със стопански спорове, натрупа достатъчно богат

опит, но трябва да се промени. Конкретното ситуиране на търговските съдилища - дали това ще бъде един самостоятелен търговски съд, дали ще бъде търговска колегия към съществуващите окръжни съдилища и Върховен съд (но в никакъв случай отделения) тази идея е правилна и смятам, че заслужава да намери отражение в текста. С други думи чл. 83, ал. 2 да получи една по-конкретна разработка с оглед именно на тази идея.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви много. Има думата г-н Танчев.

ЕВГЕНИ ТАНЧЕВ: Уважаеми колеги, тъй като времето напредна, ще бъда пределно кратък. Споделям много от направените бележки. Нямам да коментирам предложения проект за обсъждане, тъй като съм пристрастен поради участието си в него.

Първият въпрос, на който искам да се спра, е, че конституционният съд категорично не може да бъде част от конституционната система поради своя характер, поради своята дейност и поради опита на другите страни, който се изтъкна от г-н Джамбазов. Бих искал да допълня, че дори изключението, което посочи той, не означава, че в Германия конституционният съд е част от съдебната система.

Вторият въпрос е за разделението на властите. Трябва да се приложи във всяко едно отношение по отношение на съдебната власт и тя в пълния смисъл на думата може да бъде най-независима от двете останали основни власти. Този принцип трябва да се прокара в начина на формиране на съдебните органи и затова най-сполучливо е предложената система на самоуправление да се приложи, а именно съдебните повишения, назначения и премествания да се извършват от висш съдебен съвет. Кой ще го оглавява - дали президентът или министърът на правосъдието - е втори въпрос и не е от такова значение, тъй като дори и да се оглавява от президента неговите актове ще се контрастигнат пак от министъра на правосъдието.

Следващият въпрос е за съотношението на конституционните предели - докъде трябва да се регулира съдебната власт в конституцията. Очевидно е, че, ако искаме кратка конституция, тя трябва да бъде много по-кратка, отколкото в предложения проект. Трябва да имаме предвид, че се намираме в уникална ситуация, когато, може би, трябва да отидем малко по-напред в конституционните предели на уредбата, особено за институции, които възстановя-

ваме след дългогодишно прекъсване или създаваме за първи път.

Тук се постави въпросът може ли съдебната власт да се състои от много системи. Може, всичко е възможно, но въпросът е трябва ли. Може да се състои, ако искаме да имаме слаба и зависима съдебна власт. Ако искаме да имаме независима и силна съдебна власт, тя трябва да бъде единна и на това ни учи опитът, защото винаги когато се иска уравнивяване на властите и когато една власт е много силна се търси нейното разделяне.

Благодаря за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата г-н Стефан Савов.

СТЕФАН САВОВ: Ще бъда пределно кратък. Няма да се аргументирам, защото взимам аргументацията от г-н Павлов, който говори тук, и проф. Кино Лазаров. Искам да кажа, тъй като Демократическата партия не е представила свой проект, някои наши виждания.

Първо, смятаме, че не трябва да се допуска съществуването на извънредни съдилища. Ние сме за административен съд. Няма да повтарям цялата аргументация на г-н Павлов и г-н Кино Лазаров. Това, че няма средства и няма подготвени съдии са неща, които не би трябвало да обсъждаме тук въобще.

Съдиите трябва да бъдат несменяеми точно така, както каза г-н Джамбазов. Това всъщност е гаранцията за независимостта на съдебната власт. Те могат да бъдат назначавани от президента, но това ще рече той да подписва тяхното назначение. Навремето ние сме имали една доста добра система със съдебен съвет и т.н. Ние сме за конституционен съд, който се изважда от съдебната власт. То трябва да отиде в отделна глава. Смятаме, че този конституционен съд или конституционен съвет, отделен въпрос е как ще го наречем, че има две задачи. Едната е да проверява конституционосъобразността на законите и второ, цялата българска парламентарна практика показва, че ще трябва да му се възложи и проверката на мандатите. Защото иначе всяко Народно събрание, което е съществувало в България, мандатите му са се проверявали и решавали в полза на партията, която е спечелила. Мисля, че с това горе-долу казах същественото.

В рамките на шегата, но и на истината, ще кажа, че ние сме нито за кратка, нито за дълга, но за една средно кратка или средно дълга конституция. Може да бъде като американската, защото тя е нещо съвсем друго, но в никакъв случай не и конститу-

ция, в която детайлно да се обхващат всички проблеми. Това е невъзможно. Една конституция дава общите линии.

Благодаря за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ГИНЬО ГАНЕВ: Също. Има думата г-н Янков.

АЛЕКСАНДЪР ЯНКОВ: Сравнявайки текста на работната група, на експертната група и текстовете, които имам, стигам до заключението, че на този етап действително, както беше казано тук от г-н Савов, трябва да бъдем разумно кратки и разумно обстоятелни. Като съпоставям двата текста, мисля, че едната крайност е този на работната група. Не бих казал, че другата е на експертите, макар че в експертния проект има текстове, които могат да се обединят, има разпоредби, които не са за конституция, или са, както се казва, деклариране на очевидното. Например, всеки акт на правораздаване се мотивира. Дали е необходимо да се каже в конституцията, че с производството по делата се осигурява разкриването на истината, след като преди това е казано за сърцевината на състезателния процес, чиято главна цел... и т.н. Казвам това само за пример. Или например това, че съдебната власт е независима (чл. 80, ал. 3), а след това ако видите чл. 93 от проекта на експертите, който аз приемам като добра основа, че при осъществяване на своите функции съдебните заседатели са независими. Веднъж се подчертава като принцип, а след това като задължение при функционирането на органите. Тези неща могат да се избегнат. Действително конституцията трябва да има, в периода в който се намираме, повече разпоредби по същество, по-малко чисто декларативни, много лаконични, а може би в бъдеще ще стигнем и до по-синтезирани текстове.

А сега по-конкретно. По въпроса за основните принципи. Що се отнася за несменяемостта, взимам като основа проекта на експертите, на този етап е полезно да фигурира именно терминът несменяемост. Да не се разбира имплицитно или по друг начин. Принципът на несменяемост да бъде очертан ясно.

Също така поддържам идеята за върховния административен съд и административното правосъдие. Дори искам да кажа, че някога, когато се е налагало пред международни инстанции да показваме дори малкото, което е направено по Закона за административните нарушения и наказания, винаги е привличал вниманието и се е смятало, че там най-много се проявяват, ако въобще има демократични елементи в нашата система, гарантирането на основните права

и свободи на гражданите и лицата.

Относно изборността на съдиите. Може би теоретично да изглажда по-привлекателна и дори по-демократична идеята за избор на съдиите от Народното събрание ми се струва, че ще бъде доста формално, няма да допринесе по същество за оценка на компетентността и другите качества на съдиите. Може би това действително може да става от висшия съдебен съвет с акт на президента.

Занимава ме и въпросът за имунитетите. Струва ми се, че в това отношение разпоредбите трябва да бъдат по-прецизни. Имам предвид чл. 94 и чл. 95 от проекта на експертите. Да оставим настрана факта, че в повечето, ако не в почти всички, конституции, които са ни известни от този сборник, тази институция не е развита. Струва ми се, че не може да бъде аналогичен имунитетът на народните представители и този на съдиите, включително съдии-следователи, прокурори и пр. Ако се прочете по-нататък, ал. 2 на чл. 95 се вижда, че вече се посочват изключенията. Този имунитет, така абсолютно деклариран тук, дори в международното право за дипломатическите имунитети не е така, веднага се ограничава. След това се казва: "за престъпления, извършени при или по повод осъществяване на функциите им и за причинените от тях вреди съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и т.н. носят наказателна отговорност", а в предшестващата алинея носят и дисциплинарна отговорност. Тук се казва, че докато осъществяват функциите си и 5 години след това съдиите-следователи се ползват с имунитета на народните представители, но има несъответствие с имунитета на народните представители. Мисля, че в това отношение можем да бъде по-пестеливи. Не би пострадал нашият проект дори ако изобщо не се засяга въпросът за имунитетите в този вид.

Що се отнася до конституционния съд аз поддържам схващането за конституционния съд като отделна институция. Както беше изтъкнато, той не може да бъде в системата на съдебната власт. Имам само един въпрос към авторите. Възстановяваме след много дълга пауза апелативния съд. Аз се питам, не настоявам, дали не трябва да има една кратка разпоредба, тъй като функциите и компетенциите на Върховния касационен съд - правораздавателните и стриктосенсуса и по-широките, са посочени, за апелативния съд въобще няма. Той се споменава между другото. Не би страдал проектът, защото имайте предвид, че има нова генерация от юристи, които ще работят, и за които това е едно празно пространство.

Това са бележките, които имах.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря, г-н Янков. Има ли някой друг, който да иска думата. Има думата Веселин Ангелов.

ВЕСЕЛИН АНГЕЛОВ: Представител съм на съдиите и съдебните служители в България. Преди всичко искам да благодаря за идеята на г-н Ганев в този форум да участвуват и представители на практикуващите юристи - съдии, прокурори, следователи и адвокати.

Съюзът на съдиите, още преди година има своя концепция по тези въпроси. Нашето становище се покрива напълно със становището на Министерството на правосъдието, изразено от министър Пенев и първия заместник-министър г-н Джамбазов. Затова ще маркирам само в основни линии някои въпроси.

Изграждането на стройна съдебна система предполага, преди всичко, създаването на стройна система от нормативни актове, премахването на нормативния хаос, който съществува в момента. Стотици са подзаконовите нормативни актове, които на моменти противоречат с конституцията, като основен закон, и другите закони. Това налага създаването на конституционен съд като незабавна мярка за излизане от това тежко положение. Този конституционен съд, по наша преценка, трябва да съществува наред със съдебната система като отделен съд.

На второ място ние сме за единна съдебна система, която да включва всички съдии, прокурори, следователи при относителна самостоятелност на тези институции.

По отношение назначаването. То трябва да става, според нас, от висш съдебен съвет, който да включва примерно министъра на правосъдието, главния прокурор и някои други лица. Този висш съдебен съвет ще трябва да прави препоръките, а самото назначаване да става от президента на републиката и то пожизнено. Всички съдии трябва да бъдат назначавани пожизнено, за да се гарантира тяхната самостоятелност, независимост, безпристрастност.

Освобождаването ще става при условия, изрично посочени в Закона за устройство на селищата, Закона за прокуратурата и другите закони, уреждащи специфичните материи.

Ние сме за съдебна подведомственост на всички спорове. Изключваме съществуването на всякакви специални юрисдикции, в това число и държавния арбитраж. Държавният арбитраж действително би трябвало да съществува, но като отделно отделение или колегия към Върховния съд. При сегашната равнопоставеност на гражданско-правните субекти очевидно е, че не е наложително съществуването на арбитражен съд, още по-малко на особена комисия. Всички знаем какви поражения нанесе тази особена комисия по Закона за териториалното и селищно устройство.

Иска ми се само две думи да кажа за този административен съд, чието съществуване е повече от наложително за всяка една държава.

Понастоящем всички административни спорове се разрешават от Закона за административното производство и Закона за административните нарушения и наказания. Извън тези два закона остават редица правни спорове, които не могат да намерят в момента правен регламент. Това са обжалвания на разни такси, на глоби, пенсионни въпроси и редица други неща. Това оправдава съществуването на този административен съд, успоредно с Върховния касационен съд.

И на последно място ми се иска да кажа, че гарантирането на третата независима равнопоставена съдебна власт, изключвам субординационните моменти на тази власт върху останалите две власти, може да бъде гарантирана единствено при положение, че съдебната система има самостоятелен бюджет, който да бъде гласуван от Великото Народно събрание.

Благодаря за вниманието.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Също. Заповядайте, господин

Андреев.

ЙОРДАН АНДРЕЕВ: Бих искал само едно уточнение от колежата Ангелов - какво има предвид той под "относителна самостоятелност на отделните ведомства в рамките на единната съдебна власт"?

ВЕСЕЛИН АНГЕЛОВ: В желанието си да бъда в крак с динамичното време и по-малко повествователен, пропуснах тази подробност. Тази относителна самостоятелност предполага запазването на сега съществуващите структури на следствието и прокуратурата с цялата им йерархическа уредба.

: А съдия-следовател - виждате ли такава фигура? Поне на мен не ми стана ясно какво виждате?

ВЕСЕЛИН АНГЕЛОВ: Както казах, ние сме за единна съдебна система. Тази съдебна система да включи: прокурорите, следователите, в това число и съдията-следовател към съда. И прокурорите да бъдат към съда, и съдията-следовател да бъде към съда.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Даскалов.

ВЛАДИСЛАВ ДАСКАЛОВ: Лично аз се страхувам, че в стремежа за единна съдебна власт включването и на останалите органи в съдебната власт би накърнило гаранцията за нейната независимост. И онези съображения, които г-н Мулетаров изрази по отношение на страховете си за самостоятелността на прокуратурата, аз обратно - страхувам се не за прокуратурата, а за независимостта на съдебната власт в случай, че в нея влязат и онези органи, за които става реч в чл.80. Затова аз бих предпочел тези органи да бъдат извадени от съдебната власт - прокуратурата, следствието и др., които са фиксирани в чл.80.

Със същия аргумент не бих се съгласил в този висш съдебен съвет, който би следвало според някои колеги да посочва съдиите, които ще бъдат назначени от президента, да участва и главният прокурор. Това също ще накърни самостоятелността на съдебната власт.

Благодаря.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Други становища?

ЛЮБЕН КУРНЕЗОВ: Извинете, но искам да Ви попитам: следствието как го виждате - като самостоятелно или към прокуратурата, защото тук има различни идеи?

ВЛАДИСЛАВ ДАСКАЛОВ: Самостоятелно.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Тодоров.

ТОДОР ТОДОРОВ: Искам да направя съвсем кратка реплика по повод изказването на г-н Джамбазов. Мисля, че той неправилно

тълкува нашия проект за Върховния съд. Ние имаме предвид в най-общ смисъл съдебна власт, при която функциите на тази съдебна власт се изпълняват от съдебната обикновена система, от Конституционния съд, от прокуратурата и следствието. Но в рамките на тази съдебна власт всеки да бъде напълно самостоятелен. И тук вече, така както той подхвърли, че може би всички ще смятат, че щом следователи и прокурори са към съдебна власт, те едва ли не са станали съдии, бих казал обратното. Обратното може да се каже при другия проект - за обща магистратура например. Как ще се чувства един нещастен, както казват, подсъдим със своя адвокат като страна в процеса, когато знае, че срещу него има прокурор към съда, следовател към съда и че и двамата се предлагат за избор от изпълнителен орган - от министъра на правосъдието?

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря Ви. Господин Димитров и приключваме вече.

ДИМИТЪР ДИМИТРОВ: Не трябва елементарно да се разглежда съдебната власт само като съд. Защото ако под съдебна власт разбираме правораздаване, съдът правораздава само с един акт - решението или присъдата. А всичката дейност до произнасяне на присъдата също е въпрос на власт. Мерките за неотклонение, цялата дейност, която се извършва от следователя, от прокурора е властническа дейност. И представителите, които поддържат позицията, че това не е елемент на съдебната власт, да отговорят на въпроса каква власт е това - изпълнителна власт ли е или законодателна? Това са необходими елементи в процеса и органите са принадлежност към съдебната дейност. Ние не възразяваме и не искаме прокуратурата да бъде независима от съда по простата причина, че тя е обвързана процесуално и е достатъчна тази процесуална връзка, която съществува там. Но по друг начин ние не можем да квалифицираме всичките онези, които участвуват в етапите, подготвящи присъдата и решението на съда. Затова поддържаме нашата позиция, изразена в концепцията, така както е в проекта за съда и прокуратурата.

Благодаря.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря Ви. Господин Велко Вълканов.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Аз искам да споделя някои свои колебания и съмнения. Има най-общо три вида дела - граждански, наказателни и административни. За разглеждането на някои граждански дела сме направили Върховен арбитраж. Значи Върховен търговски съд. Изваждаме от системата на Върховния съд една структура и казваме: това е Върховен търговски съд.

Сега искаме да извадим от системата на Върховния съд друг вид дела - административните, и обособяваме нова структура -

Върховен административен съд. Ето станаха досега два особени върховни съда-

Аз предлагам да изкараме от системата на Върховния съд и наказателните дела и да образуваме един Върховен наказателен съд. Тогава разпарчосването на Върховния съд ще бъде пълно. И аз питам: каква е тази единна силна съдебна власт, която ние ще имаме? Това не е единствено в съдебната система. Аз смятам, че ще бъдем по погрешен път. Изхожда се от нещо, което някога е било наистина чудесно - Върховния административен съд. Но на този етап ние не трябва да вървим по този път. Напротив, ние трябва да обединим всички съдебни власти в един Върховен съд с достатъчна мощ да се противопостави на всяка друга власт. При това деление на съда на различни върховни съдебни инстанции нищо няма да се получи в последна сметка.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря Ви. Господин Джамбазов и след него г-н Лазаров.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Такава опасност, за която г-н Вълканов говори, не бива да смятаме, че ни застрашава. Аз искам само с един пример да си послужи. В Конституцията на Федерална република Германия са предвидени освен общите съдилища, които съставляват съдебната власт, още седем съдилища, включително седем върховни. Хората не се страхуват, че това разпарчелосва съдебната власт. Те имат финансов съд, трудов съд, социален съд.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Това ли предлагате Вие?

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Не, ние не предлагаме това, но не бива да се сравнява административното правосъдие с търговското правосъдие. Ще обясня защо не. Защото административното правосъдие засяга 8 млн., хайде да не са 8 млн., 6 млн. активни граждани на България. Докато търговското правосъдие ще засегне една незначителна част. Административното право е, както каза проф. Лазаров, стожерът на правата на гражданина в една страна. И във връзка с това аз искам да обърна вниманието: щом като ние ще създадем административното правосъдие, автоматично се изключват всички функции за надзор на законност от страна на прокуратурата.

Така че целият този комплекс от мерки, които досега така или иначе се покриваха от прокуратурата по общия надзор, бившият държавен контрол и разни други такива институции, които бяха създадени - всичкото това ще бъде обект на вниманието на специализирания административен съд. Така че животът достатъчно е потвърдил необходимостта, за да го оспорваме така леко тук.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Кино Лазаров.

КИНО ЛАЗАРОВ: Благодаря на г-н Джамбазов, че ме улесни извънредно много. Аз подкрепям стопроцентово това, което той каза сега в репликата си. Искам към това да добавя следното:

Този аргумент - за единство на върховния съдебен надзор, поразително напомня на главните аргументи за създаването на единен Върховен съд през пролетта на 1948 г. Дотогава е имало Върховен касационен съд, Върховен административен съд и Военно-административен съд. И се казва, че е много хубаво да се отива към единство на върховен съдебен надзор и така се съсипва върховният административен съд. Досежно този съд същинската причина, която аз многократно съм се опитвал да изследвам и да проумявам и постепенно съм я проумял, не е това - да се търси единен върховен надзор. Това е според мен претекст. Същинската причина е непосимостта, несъвместимостта между един тоталитарен режим и едно развито административно правосъдие, което към онзи момент е включвало възможността да се оспори (това, към което ние сега чак се връщаме и още не сме го постигнали напълно) от всеки заинтересован правен съвет всеки административен акт, на всеки административен орган, включително и нормативните актове на висшите административни органи, в това число и Министерския съвет. Това е.

Ние какво искаме сега да обособим? Ние нищо не искаме да обособим. Ние искаме да доведем до логически организационен край това, което съществува в живота. Административното правораздаване си съществува като функция. То е изразено даже и организационно.

Ние сега имаме Върховен административен съд де факто - това е Трето гражданско отделение на Върховния съд, и просто от него да обособим един върховен административен съд. То си е обособено. Нищо повече от това, което животът е направил, ние няма да правим, но само ще го затвърдим и ще му дадем старт, като разширим и възможностите да се обжалват и нормативните актове на всички административни органи, ще му дадем един подтик за усъвършенствуване, както е във всяка нормална правова развита държава. Това е.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря. Господин Росен Хубенов. Последни думи на Николай Павлов и повече вдигнати ръце не се приемат.

РОСЕН ХУБЕНОВ: Аз ще се въздържа от общи становища, защото след изложените тук мъдри аргументи има нужда човек да помисли и след време отново да приказваме. Но бих искал да задам един въпрос към г-н Джамбазов като представител на Министерството на правосъдието и към г-н Гиньо Ганев от ръководството на Бюрото. Как виждат те приемането на Закона за устройство на съдилищата в светлината на конституционната материя, която ние приемаме? И ако има различия във времето, в рамките, примерно, на пет или на шест месеца след приемането на новата Конституция, какво ще стане и каква ще бъде правната система при сега действащите процесуални закони и при сега действащия ЗУС?

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Николай Павлов има думата.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Аз искам да се върна на въпроса за Върховния административен съд. Истината е друга. Върховният административен съд е гаранция за възпиране от надмощие на изпълнителната власт. Ние сме, извинете ме за простичния израз, напарени тъкмо от превишение на правомощията на изпълнителната власт. И тъкмо затова е необходимо Върховният административен съд, с онези правомощия, които предвиждат някои западни конституции, т.е. отгоре до долу всички актове на орган на управление

да могат да бъдат атакувани. От кого? От обикновения гражданин. Пред кого? - Пред специализирания съд.

Аз съм бил свидетел на тези боричкания дали квалификацията на съдиите трябва да бъде специализирана или трябва да бъде максимално широка. И в крайна сметка се оказваше, че винаги, когато се специализира един съдия, той е по-прецизен. Тук, в залата, има достатъчно много хора, които биха свидетелствували.

Така че въпросът не е само доктринерски - какво е мястото на административния съд. Той е и политически въпрос. И тъй като се поставя въпрос за гаранции, хубаво прогласените ни правила ние ги имаме в действащата Конституция. Сто пъти съм казвал това. Въпросът е какви бяха гаранциите? Имахме правила, които не бяха спазвани. А тъкмо един Върховен административен съд е гаранция за това да бъдат спазени, ако бихме прогласили института в неговата пълнота, а не да се задоволим с онези правомощия, които сега има Третото отделение на Върховния съд, и да кажем: ето ви, на, това е Върховният административен съд! Това не е достатъчно.

С други думи, трябва да разширим правомощията на Върховния административен съд, да му дадем достатъчна власт, за да може да осъществи онова, за което сме го овластили. Всичкото се свежда до това: не да прогласяваме думи, а да реализираме тези думи чрез съдебни актове, за да можем един ден да се похвалим с онова, което германците казват в един анекдот: в Берлин има съд.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Това не е анекдот!

РОСЕН ХУБЕНОВ: Моля, "анекдот е тогава, когато един виц съдържа елемент на историческа достоверност".

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря. Господин Джамбазов, една дума по техническия въпрос за хода на устройствените закони.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Министерството на правосъдието и Съюзът на съдиите и съдебните служители е подготвил проект за Закон за устройство на съдебната система, който е внесен в Министерския съвет. Копие от него сме представили просто за информация и на Законодателната комисия. Надяваме се, че в най-скоро време Министерският съвет да намери време и възможности да го разгледа и да го внесе официално, тъй като на него принадлежи

правото на законодателна инициатива. Нашето разбиране е, че този закон трябва да бъде разискван успоредно с разискването на Конституцията, а не да изчакаме първо Конституцията. По това мисля, че имаме съгласието и на Бюрото на Великото Народно събрание.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Пълно съгласие, то е уточнявано и сутринта министър Пенев утвърди тази теза.

СПАС МУЛЕТАРОВ: В предложения проект се съдържат разпоредби, които уреждат института на съдия-следователите и на прокуратурата, независимо от това в каква форма ще съществува тя. Решен ли е въпросът според тях окончателно въпросът дали само Законът за устройството на съдилищата ще урежда тези две институции от единната системна власт?

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Тук сега не можем да разискваме това.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Но това е много важно, то е свързано. Веднага трябва да вкараме нов закон.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Господин Председателю, в нашия законопроект се съдържат регламенти на тези две институции. Ние сме го разработили на основата на нашия проект за раздел на Конституцията, който вие имате, и в съответствие с него, а той съдържа тези елементи, мисля, че господин Корнезов ще потвърди това, тъй като и техният проект взайства доста идеи от това, което ние сме представили, ние сме разработили на основата на единството на съдебната система.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: В духа на таази дискусия днес.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: В духа на тази дискусия. Може да не е най-удачното...

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: То и днес не беше най-удачно, т.е. не беше еднозначно, нали?

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Там са предвидени и търговските колеги в съдилищата.

ЧУДОМИР ГОЛЕМИНОВ: Искам решително да изразя резерва към една такава последователност. Пита се: кому е нужно това обсъждане и подготовката на съответен раздел на новата Конституция

за съдебната власт, ако ние преди приемането на новата Конституция преминем към съдебна реформа? Обезмисля се цялата нова Конституция, която готвим.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Никой не казва това!

ЧУДОМИР ГОЛЕМИНОВ: Ама ето, внесено е в Министерския съвет, ще се внесе тук и пр. Аз просто изразявам едно мнение. Смятам, че до приемането на Конституцията промени в съдебната власт, в отделните ѝ звена не трябва да се предприемат.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Големинов, става дума за месец и половина. Не се притеснявайте толкова. Разбирам Ви, прав сте, тази мисъл се споделя. Говорим, че успоредно се готви закон, но той не е приет.

ЧУДОМИР ГОЛЕМИНОВ: Това е друг въпрос.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Ами как, това е същият въпрос?

РОСЕН ХУБЕНОВ: Може ли да бъде малко по-конкретен по въпроса към Вас, понеже Вие все пак не взехте отношение? Въпросът, който бих задал съвсем конкретно, е: има ли виждане Бюрото, че това Велико Народно събрание трябва да приеме и устройствения закон за съдебната система?

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Бюрото няма виждане вън от волята на Народното събрание. Вашите виждания ще ги чуем там в заседанието.

РОСИЦА СБИРКОВА: Като имате предвид, господин Ганев, че този закон не е приоритетен, не е включен в законодателната програма...

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Не заради това. Ако той е готов, ще се приеме. Не е там работата.

Благодаря ви за днешния ден. Трябва да ви кажа, че

за първи път, понеже досега частично комисията се е събирала по отделни въпроси за промени в отделни нейни текстове, и то на действащата, ето че навлязохме в една същинска фаза. Организационно подкомисията, начело с г-н Корнезов, която и досега, трябва да се подчертае това, той го спести, работи с много широка опора на специалисти, на институции, на съюзи даже (има предвид Съюза на съдиите) трябва до идния вторник да подготвят един нов проект за този раздел. Във вторник той трябва да бъде раздаден на цялата Конституционна комисия. Няма да бъде гледан идната сряда, но трябва комисията да започне да преспива с него.

Идната сряда ще се гледа глава първа - Общи положения, общи принципи. Тя ще се докладва от Нора Ананиева, която е председател на тази подкомисия.

Непосредствено съдействие на цялата експертна група както досега, благодарност за тези усилия на групата, но за да бъде дискусиата много по-плодоносна, отколкото днес, трябва в понеделник най-късно Снежана Петрова да раздаде текста, който ще се разисква в сряда, а не във вторник, на заседанието и след обяд на парламента. Има как да се направи това. Ще обогатите групата на гостите. Едни няма да бъдат тогава, защото това не е интересно за тях. Тези, които се повтарят, заедно с другите и те да бъдат поканени своевременно и да разполагат също с материали.

Трябва успоредно с това, говорихме вече сутринта, докладът на експертната група по дадената материя, когато подкомисията ще представя своя материал, ако той е различен от материала на експертите, този доклад по раздела да включва всички проекти, които са депозирани за конституции тук, как третират

въпросите, които са предмет на разискване, по кое има еднакво виждане и по кое различие и в какво се състои то.

Дотогава ние ще се раздали на всички народни представители, но то не се отнася за членовете на тази комисия, в подходящ всички проекти, които са постъпили. Това ще стане вероятно, правим усилия да бъде в петък, много е трудно това печатане на толкова бройки, включително и на цялостния оригинален текст на Търновската конституция. Вие знаете този том - издания, конституции на други държави. Имате възможност, разлиствайте го и него.

Върху какви по-общи идеи, които надделяха тук, трябва да се построи днешният раздел във второто му издание? Първо, всички подкрепиха ясното разбиране за разделението на властите и за съдебната власт като самостоятелна, независима власт. Всичко това, което дешифрира тази самостоятелност и независимост, всичко това, което създава гаранции за такова схващане на съдебната власт, трябва да бъде водещо в текстовете на конституцията за този раздел.

Конституционният съд (или съвет, прав е г-н Савов, на много места той така се нарича) би трябвало да бъде въвн от този раздел, самостоятелно. Това надделя сега. Но то не значи, че при дискусията по-нататък не може да се обсъжда и обратното. Единна да бъде тази съдебна система или съдебна власт. Тя трябва да включва прокуратура и следствие като самостоятелни тела на съдебната власт. Това надделя и така трябва да бъде.

Нека да се развие административното правосъдие, така както беше защитено толкова добре тук. И аз искам да кажа, че може би, ако в други времена за България това да е било по-дискусионно, сега, когато трябва веднъж завинаги да се пресече административният произвол, който се наричаше "административна целесъобразност", сякаш има нужда от така изведено административно правосъдие. И той ще бъде един пълновластен съдебен контрол върху актовете на изпълнителните органи от горе до долу.

Тристепенна система на съдилищата - никой не възразява срещу това вече. Не чух гласове много "за" и "против" военните съдилища. Нека сега да се включат в един вариант, с възможността да отпаднат.

Решително надделя становището да няма особени юрисдикции. Дано това да може да бъде въведено. Знаем колко е трудно това при големия им брой в правната реалност днес, но така трябва да бъде.

Самостоятелен бюджет на съдебната власт, гласуван от парламента. Той ще бъде в някакъв отделен ред, защото мисля, че изобщо този бюджет трябва да започнем да го приемаме, както се приема бюджет във всички истински парламенти - отделно, със задълбочени дискусии в отделните комисии, със защита на всеки негов ред и гласуване отделно

Текстове за адвокатурата - трябва да има, но едва ли тук. Помислете още веднъж. Може би за адвокатура в правата на гражданите. Помислете тук или там, но няма да минем без ясна позиция по този въпрос. Всички имаме нужда от нея.

За имунитета. Разбира се, че не може да бъде като имунитета на парламентариста. Дали няма достатъчно чужд опит, ако няма наш? В духа на това, което подробно разисква и г-н Янков, да се помисли от подкомисията, това да бъде изразено по-ясно от групата.

Несменяемост на съдиите. Непременно терминът да стои в конституционния проект.

"Назначаеми" - непременно. Защити се идеята от г-н Мулетаров за изводи от парламента. Аз трябва да ви кажа, че сегашната практика е много съмнителна. Попитайте честно всеки себе си, господа народни представители, кого познавате и за кого гласувате? Този, който ви предлага, така наречената контактна

група, с шепота на министъра на правосъдието, който си има система, има органи, събира данни, предлага и казва: ама тези са от еди къде си, принадлежат на тази политическа формация. Я да балансираме с друго! Сякаш другите критерии са по-добри, за които говори тук и г-н Павлов.

Висш съдебен съвет - тази стройна, почти математическа система за начина, по който се издигат в йерархията дейците на съдебната власт - г-н Джамбазов разви това и опитът е такъв. И тогава за назначаването подписа няма просто толкова, бих казал, волунтаристично значение.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Той става излишен даже.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Той е нужен просто, за да има една точка върху и-то, просто да има един ясен административен акт. Никак не ме смущава това - президентът да издава този акт на назначаването, щом ще има една несменяемост до пределите на възрастта за пенсиониране и трудовия стаж.

Мисля, че колкото и на някои от господата около тази маса днес да изглеждаха неясни общите идеи на бъдещата ни конституция, благодарение на тази много квалифицирана дискусия днес, трябва да се подчертае това, ето че се очертаха и пределите на тази глава и даже в голяма степен конкретните разрешения, към които бъдещата разработка трябва да ни води.

Има ли бележки по това, което се обобщава тук? То не е някакво решение, то е едно разсъждение. Подкомисията, може, разбира се, във варианти, по своя преценка да посочи и други идеи, ако счете, че те имат резон на основата на стенограмата, която ще имате още от утре. Молбата е сега да спазите това, което решаваме в организационен план.

Снежана, това да се даде, от господата - също, по възможност в понеделник. Да се раздаде и новият материал с този доклад, съдържащ и сравнителни данни, и да се раздаде този раздел, за да се обмисля за едно следващо заседание.

Благодаря ви. До сряда, 6 февруари, в 9,30 часа.

(Заседанието е закрито в 16,40 ч.)

ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

КОМИСИЯ ЗА ИЗРАБОТВАНЕ НА ПРОЕКТ ЗА КОНСТИТУЦИЯ
НА БЪЛГАРИЯ

ПРИСЪСТВЕНА КНИГА

Заседание 30.01. 1990 г. 14.30 ч.

8000

30000

Председател

Гиньо Гочев Ганев

Зам. председател

Любен Андонов Корнезов

Зам. председател

Стоян Димитров Ганев

Зам. председател

Елена Петкова Кирчева

Секретар

Янаки Боянов Стоилов

ЧЛЕНОВЕ:

- 1. АЛЕКСАНДЪР АСЕНОВ ДЖЕРОВ
- 2. АЛЕКСАНДЪР ВАСИЛЕВ ЛИЛОВ
- 3. АЛЕКСАНДЪР ТРИФОНОВ ТОМОВ
- 4. АЛЕКСАНДЪР ИНКОВ ДИМОВ
- 5. АНГЕЛ СТОЯНОВ МОМОВ
- 6. АТАНАС ГАНЕВ РАДЕВ
- 7. ВАСИЛ ТРИФОНОВ ДОЛАПЧИЕВ
- 8. ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ ИВАНОВ
- 9. ВИКТОР ГЕОРГИЕВ ВЪЛКОВ
- 10. ВЛАДИСЛАВ ЖЕЛИЗКОВ ДАСКАЛОВ
- 11. ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ ПИРИНСКИ
- 12. ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ ДИМИТРОВ
- 13. ДИМИТЪР ПЕТРОВ ЛУДЖЕВ
- 14. ЕЛКА ГЕОРГИЕВА КОНСТАНТИНОВА
- 15. ИБРАХИМ ТОСУН ТАТАРЛЪ
- 16. ИВАН ЗАПРИНОВ ГЛУШКОВ
- 17. ЙОРДАН АНДРЕЕВ СТОЯНОВ
- 18. ЙОРДАН ТОЧЕВ КУКУРОВ

Handwritten signatures and initials are present next to the names of the members, including a large signature for G. Gochev Ganchev and several others for the members.

- 19. КАЛИН НИКОЛОВ ДИМИТРОВ
- 20. КИРИЛ СТОИЧОВ ЖЕЛЕВ
- 21. КРАСИМИР АНДРЕЕВ ПРЕМЯНОВ
- 22. КРУМ СПАСОВ НЕВРОКОПСКИ
- 23. ЛЮБЕН НАЙДЕНОВ ГРОЗДАНОВ
- 24. ЛЮБОМИР ЛАЛОВ ИВАНОВ
- 25. МАРИАНА СИМЕОНОВА ХРИСТОВА
- 26. МЕДИ ДОГАНОВ ДОГАНОВ
- 27. МИЛАН ДРЕНЧЕВ ЛАЗАРОВ
- 28. МИРОСЛАВ ДИМИТРОВ ДЪРМОВ
- 29. МИХАИЛ НЕДЪЛКОВ САВОВ
- 30. НЕНЧО МАРИНОВ НЕНЧЕВ
- 31. НИКОЛАЙ ГЕНЧЕВ ПАВЛОВ
- 32. НОРА КРАЧУНОВА АНАНИЕВА
- 33. митрополит ПАНКРАТИ НИКОЛОВ ДОНЧЕВ
- 34. ПЕТЪР АНТОНОВ ДЕРТМЕВ
- 35. ПЕТЪР ЗАХАРИЕВ КОРНАЖЕВ
- 36. ПЕТЪР КИРИЛОВ БЕРОН
- 37. ПЕТЪР СТЕФАНОВ ОБРЕТЕНОВ
- 38. РОСЕН ХУБЕНОВ СТОИЛОВ
- 39. РОСИЦА АНАСТАСОВА СБИРКОВА
- 40. РУМЕН ИЛИЕВ ВОДЕНИЧАРОВ
- 41. РУМЯНА НИКОЛОВА ШУБЕКОВА
- 42. СНЕЖАНА ДАМИНОВА БОТУШАРОВА
- 43. СОНЯ КРУМОВА МЛАДЕНОВА
- 44. СПАС АТАНАСОВ МУЛЕНАРОВ
- 45. СТЕФАН ДИМИТРОВ САВОВ
- 46. СТОЯН БОРИСОВ СТОЯНОВ
- 47. ТОДОР НИКОЛОВ ЛЮЦКАНОВ
- 48. ТРИФОН ДИМИТРОВ МИТЕВ
- 49. ХРИСТО ИВАНОВ ХРИСТОВ
- 50. ЧАВДАР ЙОРДАНОВ КЪРАНОВ
- 51. КЛИ ЮЛИЕВ БАХНЕВ
- 52. ЯНКО НИКОЛОВ ЯНКОВ

[Handwritten signatures and initials corresponding to the list items, including names like 'Калин', 'Красимир', 'Крум', 'Любен', 'Любомир', 'Марияна', 'Меди', 'Милан', 'Мирослав', 'Михаил', 'Ненчо', 'Николай', 'Нора', 'Митрополит Панкрати', 'Петър Антонов', 'Петър Захариев', 'Петър Кирилов', 'Петър Стефанов', 'Росен', 'Росица', 'Румен', 'Румяна', 'Снежана', 'Соня', 'Спас', 'Стефан', 'Стоян', 'Тодор', 'Трифон', 'Христо', 'Чавдар', 'Кли', 'Янко']

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Разбирам, че предлагате изцяло за чл. 5 и за чл. 56 - ако трябва да бъдат защитени от Великото Народно събрание.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Единствено от Великото Народно събрание.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Аз съм съгласен с мнението на г-н Павлов и на г-н Хубенов и в отговор на това, което г-н Обретенов изтъкна да има ясен критерий - кое би трябвало Великото Народно събрание и кое не. Но погледнете т. 3 на чл. 157 - решава въпросите за промени във формата на държавно устройство и държавно управление. Кои са тези въпроси за държавно управление? Това може да е всичко, което писахме досега.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Може да бъде президентска република.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Именно, няма никаква закована ясна територия на Великото Народно събрание, поради която да не е уместно да се включи и чл. 5, и чл. 56. Това са наистина основополагащи членове за гражданските права. Ако има нещо, което има смисъл да се решава от Велико Народно събрание по текста на тази конституция, то е преди всичко чл. 5, чл. 56.

Предлагам, г-н Корнезов, да видим и т. 2. Извинявам се, че прескачам на друга тема. На стр. 41, т. 2 - "Решава въпроса за изменение територията на Република България и ратифицира международни договори, предвиждащи такива изменения.

Става дума за договори, предвиждащи такива изменения. Не зная дали да оставим подобна хипотеза по такъв начин?

По чл. 5 и чл. 56 предлагам да се обединим около разбирането, да го включим като т. 3а. При номерацията да се намери съответното място.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Значи не само т. 2 и т. 4, а целият чл. 5 и чл. 56.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Тук има ясен критерий, защото чл. 5 ни препраща към международните пактове. Това е главната тема. Тоест, едната гаранция, че дори и ние да допуснем някакви отклонения от вътрешното право, сме защитени по линия на универсалните международни стандарти в областта на правата. А чл. 56 (в новата редакция) гласи, че основните права са неотменни, т.е. в тях Обикновеното Народно събрание би могло да внася някакви

изменения. Защото животът е динамичен, Обикновеното събрание би могло при необходимост да облекчава режима и да разширява периметъра. В някои случаи може да се окаже да предвиди допълнителни условия за тяхното упражняване.

Но що се отнася до принципа, че никое от тези права не може да бъде извадено от обръщение в обществения живот, същото трябва да се посочи като защита. Така че това са наистина двете крайни точки - едната да кажем обърната към света, другата обърната към нашата вътрешноправна система, които дават гаранцията на целия раздел. В целия този раздел от правата могат да се извършват изменения, да се предвиждат допълнителни условия при необходимост за упражняване. Тоест, тези защитни клаузи от правата трябва да подлежат на специална преценка, защото те са гаранцията за всички останали права.

РОСЕН ХУБЕНОВ: Искам да кажа на Владо Сотиров как ще се разширява част от механизма, чрез ал. 4. Тенденцията в международното право е към разширяване на човешките права, а ратифицираните от нас международни актове имат непосредствено пряко действие в нашето законодателство и приоритетно приложение, когато вътрешното противоречи на тях. Така че това ще се разширява, ако се запази ал. 4 на чл. 5 със засилената гаранция.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Целият чл. 5.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Аз считам, че в тези предложения има резон и трябва да се приемат. В чл. 5 - това са принципите на правовата държава. И ако ние ги заковерем... Не се касае само за т. 4. Примерно, в ал. 2, която провъзгласява доминирането, приоритета на закона, който е основният принцип на правовата държава - непосредственото действие на конституцията и приоритета на закона, като основен източник. Това са генерални неща, които не бива също така да се изменят и да се започне пак с постановления, с укази. Това е нещо много важно.

За чл. 56 - неотменимост на правата, също съм съгласен, че е важно и трябва да се заковерят.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Относно включването на т. 3а. В края накраищата това не е невъзможно. Но пак напомням, че няма ясен критерий и някак си делим тези основни принципи, които са в конституцията на едно деление, което съвсем не ни дава ясен

разграничителен критерий.

Специално за чл.56, ал.1. По-скоро съм склонен да прогласим в Конституцията, че не подлежи на отмяна, нито на изменение.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Не, те подлежат на изменение.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Шокиращо ще звучи, че ние свикваме Велико Народно събрание за отмяна на чл.56, ал.1. Това е същият аналогичен случай, както имахме при ограничаването на основни права, ако си спомняте.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Да има разпоредба, че никога във времето нещо не може да бъде променено, също е абсурдно.

ВЛАДИМИР СОТИРОВ: Смущава ме следното: не е необходимо едно Народно събрание да отменя този член, т.е. да каже, че ние вече ще отменяме основни човешки права. Това не е необходимо. Достатъчно е това Велико Народно събрание да отмени самите права, които са вписани тук. И точно това то може да прави. Това ме смущава.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Не слагането, а този текст му пречи...

ВЛАДИМИР СОТИРОВ: Кой са неотменни?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Всички права, записани в Конституцията.

ВЛАДИМИР СОТИРОВ: Ами аз като запиша други права в Конституцията?

ГЛАС: Кога ще ги запишеш?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Те попадат под режима на чл.56 и стават...

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Колеги, обединяваме се около идеята за чл.5 и 56...

МАТЕЙ ГРАНЧАРОВ: Искам да изложа едно съображение. Понеже предложението не е тотално за целия чл.5, а вие, както виждам, се ориентирате към това целият чл.5 да остане неотменен. Може би ще бъдем подложени на обвинения, че тук всъщност обхващаме и чл.5, ал.3 за обратното действие, т.е., че това фактически се слага съзнателно, за да се противопостави всякаква възможност бъдещото Народно събрание да посегне на този член.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: От Цезар досега е все така, освен при Георги Димитров и при Ленин.

РОСЕН ХУБЕНОВ: Искам да ви кажа, че това беше основното съображение да... Алинеите само за чл.5.

МАТЕЙ ГРАНЧАРОВ: Ето защо може би ще бъдем последователни, ако се движим в рамките на предложението.

СТОЯН СТОЯНОВ: Защото гаранциите са в ал.4.

МАТЕЙ ГРАНЧАРОВ: Предлагам да приемем, както е направено предложението.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Предложението е само за ал.2 и ал.4. Въпреки че няма предложения, дали да предложим за всички алинеи на чл.3 или само по предложението? По-чисто е целият член 5.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Да, защото с какво е по-малко важна ал.1 - Конституцията е върховен закон и другите закони не могат да ѝ противоречат? - От ал.2? С какво е по-маловажна?

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Нека да бъде по предложението, да няма излишни усложнения.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Ако трябва, специално да изключим ал.3, но не целия текст.

РОСЕН ХУБЕНОВ: Аз съм един от вносителите на това предложение. Според мен е по-уместно да остане предложението такова, каквото е. Макар че съм съгласен с всички изтъкнати виждания, че трябва да остане целият член 5.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Предлагам комисията да докладва преобладаващото становище за чл.5. Ако в залата се повдигне възражение, ще се гласува тогава само ал.2 и ал.4, както се предлага.

ПЕТЪР СТАЙКОВ: Може ли едно Народно събрание да пре-номерира Конституцията и да се заобиколи тази забрана? (Смях в залата)

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Има още едно предложение на Красен Станчев, което не е събрало 40 подписа. Предлага да отпадне точка 3 - "Великото Народно събрание решава въпроса за промените на държавното устройство и държавното управление". Но няма 40 подписа.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Не можем ли да изчистим формулировката още?

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: От редакционна гледна точка можем, разбира се, друг е въпросът как бихме могли да я изчистим по-точно - форма на държавно устройство и на държавно управление.

ВЛАДИМИР СОТИРОВ: Нали тук става въпрос дали да е република или монархия?

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: И федеративна или унитарна държава. Ще го запиша в мотивите.

Има предложение на Венцислав Бъчваров - гербът на България е изправен, златен, коронован лъв на тъмночервено поле в... С други думи - за короната.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Нека да погледнем чл.161, защото се създава много объркан режим, ал.2.

Но в ал.4 се казва - до избиране на ново Народно събрание, Великото Народно събрание може да реши да изпълнява функциите на Народно събрание.

Защо е нужно това?

В чл.63 има друго решение - в случай на война, военно или друго извънредно положение, настъпили по време или след изтичане мандата на Народното събрание, срокът на пълномощията му се продължават автоматично до изтичане на тези обстоятелства.

Кое ще действа в тези случаи? Ние създаваме три режима.

Възникна проблемът да решим в екстрени ситуации кое да действа - дали чл.63, ал.2 или да разрешим ал.2 на чл.161. Но във всички случаи ал.4 трябва да отпадне.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Когато Великото Народно събрание изработва Конституция, то може да реши да работи едновременно и като Обикновено Народно събрание, а след изработване на Конституцията, то се саморазпуска. Прекратяват се пълномощията на Великото Народно събрание и в периода до изборите то да действа като Обикновено Народно събрание.

ГЕОРГИ АВРАМОВ: Едно събрание е избрано за четири години. На втората година обаче, след промяна на Конституцията, се избира Велико Народно събрание. Прекратяват се пълномощията на Обикновеното Народно събрание, така ли? Това го няма никъде. Това не е ясно. Прекратяват се пълномощията на Обикновеното Народно събрание, щом се избере Велико Народно събрание.

88

ЖИВКО МИЛАНОВ: Народното събрание може да бъде събрано по чл.63, ал.2. Но чл.63 е категоричен, че в случай на война или други извънредни ситуации автоматически по Конституция се възстановяват функциите на това разпуснато събрание и то започва да действа.

ГЕОРГИ АВРАМОВ: То е при положение, че няма избрано Велико Народно събрание.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Ако има избрано Велико Народно събрание, към него ще се разпрострат и функциите по чл.63.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Идеята е, че в един дълъг период от време Великото Народно събрание може да заседава, а трябва да има и текущо законодателство. Просто е необходимо, без да има война, военно положение и т.н.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Колеги, създаваме много нечисти структури. От една страна съгласен с ал.2 на чл.161, че при неотложни случаи трябва да бъде така. Но тази генерална разпоредба на ал.4 - до избиране на ново Народно събрание Великото Народно събрание може да решава всякакви въпроси от функциите на Народното събрание, т.е. ние създаваме още едно Народно събрание, което може да решава всичко и може да си продължи срока до безкрай. Всъщност няма ограничение.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: В една от алинеите се казва, че се прекратяват автоматично пълномощията му, след като си свърши работата. Неговата работа е - два текста в една глава. И може да продължава да законодателствува до края на четирите години.

Алинея четири може да отпадне.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Аз мисля, че това ще бъде по-доброто, да отпадне ал.4, защото тя е много генерална. Всъщност създаваме две народни събрания - едното Велико.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Аз разбирам, че проф.Миланов смята, че ал.4 не е специална спрямо ал.3 и генерална спрямо целия текст. А идеята беше тя да бъде само за този междинен период между разпускането и провеждането на избори.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Тогав да го кажем.

ПЕТЪР СТАЙКОВ: То може да реши в процеса на работата си, че може да се упълномощи за такива правозащитни функции.

28

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Ако отпадне ал.4 на чл.161, може ли да се запише ал.2 на § 1 от Преходните разпоредби? Има ли правно основание да съществува ал.2, която предвижда, че Великото Народно събрание продължава да изпълнява функции?

ЖИВКО МИЛАНОВ: Има го в действащата Конституция.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Да, но тя няма да действа, след като приемем тази Конституция.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Това са преходни разпоредби, които ще действуват само за това събрание.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Преходните разпоредби действуват само за това събрание.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Може ли да се запише въобще такава преходна разпоредба, ако я няма ал.4 на чл.161?

ЖИВКО МИЛАНОВ: Може, защото тя има основание в действащата Конституция.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Но тя ще бъде отменена, като приемем тази Конституция.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: В такъв случай правомерна ли е ал.2 на § 1 от Преходните и заключителни разпоредби.

Вие се позовавате на една отменена Конституция.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Тя действа.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Но тя няма да действа, след като се приеме тази Конституция.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Тогава ще действа тази.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Тогава имаме ли право да го запишем? Ако ми кажете, че имаме право, да отпадне ал.4.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: В ал.4 можем да запишем друго, за да се избегне двусмислието, а именно: "В периода от прекратяване на пълномощията на Великото Народно събрание до избиране на ново Народно събрание, то може да реши да изпълнява функциите на Народно събрание".

Въпросът е дали това да се превърне в генерална възможност за всяко бъдещо Велико Народно събрание или да бъде само едно изключение за сегашното ВНС, това е реалният спор.

РУМЯНА НИКОЛОВА: Това е глава за изменение на Конституцията и там трябва да я има тази разпоредба. Защото преходните разпоредби се отнасят само за нашето Велико Народно събрание.

89

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Въпросът е дали това ще бъде принцип или е само едно извънредно изключение.

РУМЯНА НИКОЛОВА: Кой ще управлява, след като се саморазпусне събранието?

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Нали има правителство, има президент. От разпускане на Великото Народно събрание до новите избори това да бъде Обикновено Народно събрание.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Има една българска амбиция, когато се произвеждат избори за парламент, той да действа. И депутатите, които са в парламента, едновременно да бъдат и кандидати за народни представители. Обикновено това се свежда до един кратък период, в който се действа правителството и президентът, а се дава възможност, ако настъпят извънредни обстоятелства, да се свика... Чл.63 е за това - при извънредни обстоятелства. Дали е нужно да се законодателства, едно Велико Народно събрание, когато са насрочени избори за ново? То ще приема закони, ще сложи пред свършени факти, така да се каже, новоизбраното събрание, което ще отрази може би съвсем друга политическа ситуация.

Това са съображенията, които ме карат да предлагам този параграф. Или да го запишем съвсем ограничено, или въобще да отпадне.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Аз съм за това да отпадне поначало ал.4. Въпросът има ли правно основание да съществува ал.2 от Преходните разпоредби?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Тя съществува на собствено основание.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Обединяваме ли се около мнението да отпадне ал.4? Приема се.

По предложението на господин Бъчваров за герба са събрание 50 подписа.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Ще влезем в спор с фирмата "Пежо".

ЖИВКО МИЛАНОВ: Имам съображения по ал.2. Мисля, че тя се нуждае от редакционно подобрене, за да бъде ясна и да бъде приведена в съответствие с § 50 на действащата Конституция: "Великото Народно събрание продължава да изпълнява функциите на Народно събрание", а не "функциите си на Велико Народно събрание", както се изискванията на § 50.

Да се каже: "До избирането на ново Народно събрание".
Да не описваме, че приема закони и т.н.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Нека да ги има, защото те са за всички следващи.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Да го изведем отделно, защото е нелогично, че до свикването на ново Народно събрание се приемат закони за избиране на Народно събрание, за местно самоуправление. Като мисъл е нелогично - до свикването на ново Народно събрание приема и Закон за избори, до избирането приема Закон за избори.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Може да не е логично, до на жертваме малко от логиката за целите на яснотата.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Да се каже в отделно изречение - за този период то следва да приема закони такива, такива и такива. Да се запише едно изречение.

И третото изречение да бъде: "През същия срок се образува Конституционен съд и Висш съдебен съвет".

Помислете, колеги, от вдругиден като се подпише Конституцията, Народното събрание вече няма права да избира съдии. И съдебната система се блокира, не може да се извърши никаква промяна.

ПЕНЧО ПЕНЕВ: Поначало съм за едно такова решение и тогава бих оттеглил моето предложение, тъй като с конституирането на Висшия съдебен съвет, не се решават нещата с кадрите, а ние сме изправени пред много голям проблем. Трябва да отстояваме много нови бройки, тъй като ще ги залееят дела във връзка с новия данъчен закон, Закона за земята, стопанските отделения, които създаваме. В този преходен период много ще се затрудни нашата работа. Затова съм съгласен с това предложение. При това положение обаче би следвало Законът за устройство на съдебната система, който предвижда създаването и функционирането на съдебен съвет, да бъде разгледано от това Народно събрание.

За едната половина от Висшия съдебен съвет е ясно, тя ще бъде избрана от Народното събрание, но за другата половина би следвало да има процедура на избор, която не е уредена никъде. Тя трябва да бъде уредена в Закона за съдебната система. Между другото той в първоначален проект е готов и внесен в Министерския съвет. Решаваме въпроса за съдебната власт в Конституцията, за да поработим. До една

91

седмица бихме могли да предложим такъв проект в законодателната комисия.

Мисля, че предложението на проф.Миланов е радикално, най-удачно. Тогава аз ще оттегля и онова предложение, което съм направил, тъй като то е палеативно, трудно може да реши проблемите, които се задават пред нас в следващите месеци.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Отпадането на предложението на проф.Миланов има практическо значение само при положение, че приемем нов Закон за устройство на съдилищата, без него увисва. Половината от членовете на Висшия съдебен съвет се избират от Народното събрание, а за другата половина няма процедура.

Параграф втори дава възможност за решаването на този въпрос.

РОСЕН ХУБЕНОВ: Аз също искам да подкрепя становището на проф. Миланов. Още повече, че е поставен въпросът за Закона за адвокатите и при всяка вероятност той ще бъде разгледан от това събрание. А е нелогично статутът на адвокатите да се урежда без да е решен проблемът за съдебната система. Затова мисля, че е приет вече текст, според който Законът за устройство на съдебната система е приоритетен и трябва да бъде приет най-много до една година от влизане на Конституцията в сила. При положение, че е готов, наистина можем да отидем на този вариант. Той е и най-добрият. Висш съдебен съвет се избира от това Велико Народно събрание. Приемаме Закона за устройство на съдебната система и Закона за адвокатите и даваме вече насоката за развитието на цялата система, като остават процесуалните закони.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Нека да се запише: "В същия срок се образуват Конституционният съд и Висшият съдебен съвет". Ще приемем Закон за устройство на съдебната система, ще изберем половината от парламента и другата половина - въз основа на Закона за съдебната власт ще си ги избере.

ПЕТЪР СТАЙКОВ: Ако не приемем закон, ще работим под лозунга: "Избори вчера".

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Законът за МВР мина за три-четири дни.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Веднага ще се постави въпросът за място на следствието, за място на прокуратурата в съдебната система.

ПЕТЪР СТАЙКОВ: Най-много в средата на август практически трябва да се разпуснем. Не можем да работим по време на изборната кампания.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Не бива да се обвързват двете неща. Въпросът за реда, състава и кой избира Висшия съдебен съвет е решен в Конституцията. Не са ни нужни никакви допълнителни решения.

Параграф втори може да се оправи с някакви временни правила. По-опасно ще бъде обратното, защото ще блокираме съдебната система.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Кой ще издаде тези временни правила?

ЖИВКО МИЛАНОВ: В параграф втори е казано, че половината от членовете на Висшия съдебен съвет се избират от Върховния съд на републиката.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: От съдебната власт.

ЖИВКО МИЛАНОВ: "До избирането на Върховен касационен съд и Върховен административен съд техните правомощия по чл.129, ал.2 и чл.146, ал.1 от Конституцията се упражняват от Върховния съд на републиката".

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Никъде не сме ограничили, че само върховните съдилища излъчват.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Да, но именно тези правомощия му възлагаме.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Районните съдии, от окръжните съдилища, прокурори, следователи също могат да бъдат членове на Висшия съдебен съвет. А за процедурата за хода - нямаме нормативна основа, въз основа на която ще стане това формиране на другата половина от Висшия съдебен съвет.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Може би при решаването на този въпрос Народното събрание да приеме едновременно правила, които да решат временно този въпрос, отколкото да оставим съдебната система блокирана за половин година.

ПЕНЧО ПЕНЕВ: Това също е едно решение, върху което би могло да се помисли, да не чакаме Закона за устройство на съдебната система. Да запишем в Преходните правила една разпо-

редба, да се каже най-общо как ще се конституира другата половина временно до приемането на Закона за устройство на съдебната система.

ПРИСЪСТВУВАЩ: Трябва да се знае, че по новата Конституция новата съдебна власт ще заработи след една година най-рано.

Приемам предложението на проф. Миланов, че наистина е необходимо да се даде възможност да се гласуват някакви временни правила, които да обхванат и вакуума, който ще се образува с липсата на процесуалните закони. Тъй като с едни временни правила спокойно могат да се нагласят сегашният ГПК и НПК по отношение на регистрационната система, като се каже, че апелативните съдилища ще действуват по съществуващите с новите корекции и т.н. Тоест, да не се блокира съдебната власт до приемането на нови процесуални закони, които са доста обемисти и т.н. Може би няма да стане до една година.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Предложението на Пенчо Пенев беше всъщност избирането на съдиите да става по досегашния ред, т.е. от Народното събрание.

ПЕНЧО ПЕНЕВ: На практика това означава, че след четири-пет месеца можем да внесем само още едно предложение за избор на съдии. Това означава, че точно в решаващите месеци, когато започне прилагането на новите закони, няма да имаме кадри и няма да можем да посрещнем една огромна вълна от дела – по данъчното законодателство, по Закона за земята и по новите стопански закони. Абсолютно навсякъде се предвижда съдебен контрол.

Затова препочитам решението, което се предлага тук. Твърдя, че бихме могли до една седмица да направим окончателния вариант на Закона за устройство на съдебната система, а там в преходна разпоредба да предвидим, че той влиза в действие в момента по отношение на Висшия съдебен съвет, а в останалата му част да чака процесуалните закони. Тази огромна работа няма да можем да свършим скоро. Затова с преходна разпоредба да пуснем действието на този закон само по отношение на Висшия съдебен съвет.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: В същия срок се образува Конституционният съд и Висшият съдебен съвет.

94

ПЕНЧО ПЕНЕВ: Това означава, че ние трябва да приемем устройствен закон.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: За да може да функционира съдебната система, трябва да се допълни: "Избира Висш съдебен съвет".